

# SPIS TREŚCI

|                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| WSTĘP JM REKTORA .....                                                                                                | 9   |
| ZAMIAST WSTĘPU .....                                                                                                  | 11  |
| ROZDZIAŁ I. ŚRODOWISKO SPOŁECZNE:                                                                                     |     |
| TORUŃ I JEGO PATRYCJAT KUPIECKI .....                                                                                 | 17  |
| 1. Początki toruńskiego handlu dalekosiężnego .....                                                                   | 17  |
| 2. Patrycjat toruński .....                                                                                           | 21  |
| 3. Toruńskie emporium handlowe w XIV w. ....                                                                          | 25  |
| 4. Wojny polsko-krzyżackie i kryzys w handlu toruńskim ....                                                           | 46  |
| 5. Toruń w czasach Mikołaja Kopernika .....                                                                           | 51  |
| 6. Frekwencja torunian na studiach uniwersyteckich i ich<br>kariery duchowne w kapitule warmińskiej i chełmińskiej .. | 58  |
| A. Studia uniwersyteckie torunian w latach 1366–1525 ....                                                             | 58  |
| B. Kapituła warmińska .....                                                                                           | 65  |
| C. Kapituła chełmińska .....                                                                                          | 70  |
| D. Przyczyny awansu .....                                                                                             | 75  |
| ROZDZIAŁ II. RODZINA MATKI – WATZENRODE .....                                                                         | 79  |
| 1. Pochodzenie rodziny Watzenrode .....                                                                               | 79  |
| 2. Watzenrodowie na Śląsku .....                                                                                      | 82  |
| 3. Początki pobytu Watzenrodów w Toruniu .....                                                                        | 83  |
| 4. Fryderyk II i Jan I .....                                                                                          | 85  |
| 5. Albrecht I .....                                                                                                   | 88  |
| 6. Albrecht II .....                                                                                                  | 91  |
| 7. Fryderyk III i jego potomkowie .....                                                                               | 97  |
| 8. Cezary .....                                                                                                       | 106 |

|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| 9. Tylman .....                                                             | 107 |
| 10. Elżbieta .....                                                          | 109 |
| 11. Łukasz I .....                                                          | 110 |
| 12. Początki kariery Łukasza II i jego nieślubny<br>syn Filip Teschner..... | 119 |
| <br>ROZDZIAŁ III. RODZINY SPOKREWNIONE Z TORUNIA .....                      | 129 |
| 1. Wenke – rodzina praprababki macierzystej .....                           | 129 |
| 2. Rubit – rodzina praprababki macierzystej .....                           | 135 |
| 3. Reusse albo Russe – rodzina prababki macierzystej .....                  | 157 |
| 4. Putten, von – rodzina prababki macierzystej .....                        | 165 |
| 5. Rusop – rodzina babki macierzystej .....                                 | 177 |
| <br>ROZDZIAŁ IV. RODZINY SPOWINOWANE Z TORUNIA .....                        | 191 |
| 1. Knoff – krewni matki .....                                               | 191 |
| 2. Peckaw – wujowie i ciotki astronoma .....                                | 200 |
| A. Potomstwo Gobila .....                                                   | 201 |
| B. Potomstwo Tylmana (linia gdańska) .....                                  | 204 |
| C. Potomstwo Henryka .....                                                  | 206 |
| 3. Allen, von – wuj i rodzeństwo cioteczne astronoma .....                  | 213 |
| A. Potomstwo Hermana I .....                                                | 214 |
| B. Gałąź po Gerhardzie I .....                                              | 217 |
| <br>ROZDZIAŁ V. RODZINA OJCA – KOPERNIKOWIE .....                           | 253 |
| 1. Etymologia nazwiska .....                                                | 253 |
| 2. Sołtysi z Koperników i Ilawy na Śląsku .....                             | 258 |
| 3. Inni Kopernikowie na Śląsku i w Brandenburgii .....                      | 264 |
| 4. Kopernikowie w Krakowie, Olkuszu i Toruniu .....                         | 270 |
| 5. Jan Kopernik .....                                                       | 273 |
| 6. Koppersmedowie z Nysy .....                                              | 276 |
| 7. Początki kariery Mikołaja Kopernika, ojca astronoma .....                | 282 |

## ROZDZIAŁ VI. MIĘDZY ŚLĄSKIEM, KRAKOWEM I TORUNIEM.. 285

|                                                   |     |
|---------------------------------------------------|-----|
| 1. Imigranci ze Śląska w Toruniu .....            | 285 |
| 2. Związki Krakowa z Nysą i Toruniem .....        | 290 |
| 3. Sweidniczerowie i ich związki z Toruniem ..... | 296 |
| A. Jan Sweidniczer .....                          | 296 |
| B. Jerzy Sweidniczer .....                        | 299 |

## ROZDZIAŁ VII. MŁODOŚĆ MIKOŁAJA KOPERNIKA –

|                 |     |
|-----------------|-----|
| ASTRONOMA ..... | 303 |
|-----------------|-----|

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Przenosiny Mikołaja Kopernika do Torunia .....                                  | 303 |
| 2. Czas i okoliczności małżeństwa Mikołaja Kopernika<br>z Barbarą Watzenrode ..... | 305 |
| 3. Dalsze losy Mikołaja Kopernika, ojca astronoma .....                            | 306 |
| 4. Matka i rodzeństwo astronoma .....                                              | 309 |
| 5. Dom rodzinny Mikołaja Kopernika .....                                           | 314 |
| 6. Chrzest i lata szkolne Mikołaja Kopernika .....                                 | 321 |
| 7. Nauka w Chełmnie .....                                                          | 331 |

|                             |     |
|-----------------------------|-----|
| PODSUMOWANIE. WNIOSKI ..... | 335 |
|-----------------------------|-----|

|                    |     |
|--------------------|-----|
| BIBLIOGRAFIA ..... | 349 |
|--------------------|-----|

|                              |     |
|------------------------------|-----|
| SPIS TABLIC I WYKRESÓW ..... | 369 |
|------------------------------|-----|

|                                    |     |
|------------------------------------|-----|
| ANEKS: TABLICE GENEALOGICZNE ..... | 371 |
|------------------------------------|-----|

|                                            |     |
|--------------------------------------------|-----|
| 1. Wywód przodków Mikołaja Kopernika ..... | 371 |
| 2. Watzenrode .....                        | 372 |
| 3. Wenke .....                             | 373 |
| 4. Rubit .....                             | 374 |
| 5. Reusse .....                            | 376 |
| 6. Putten, von .....                       | 377 |
| 7. Rusop .....                             | 378 |

|                                         |         |
|-----------------------------------------|---------|
| 8. Knoff .....                          | 379     |
| 9. Peckaw .....                         | 380     |
| 10. Allen, von, potomstwo Hermana ..... | 381     |
| 11. Sołtysi z Koperników i Iławy.....   | 382     |
| 12. Kopernik (Koppersmed) .....         | 383     |
| <br>INDEKS GEOGRAFICZNY .....           | <br>385 |
| <br>INDEKS OSOBOWY .....                | <br>393 |
| <br>ZUSAMMENFASSUNG .....               | <br>433 |